

mig, at det er saa langt fra, at den er forsvaret, at der tværtimod er endnu større Opfordring for Thinget til at søge at værne om Præsternes Virksfrihed som Statsborgere ligeoverfor Ministeriets Tilrettevisning. Den ærede Minister begyndte med at hen vise til, at Sagen var undergiden Provsteretteren^e, idet han havde besluttet at lade dem tiltale, som havde indgivet Andragendet og tilbagevist Tilrettevisningen. Jeg vil tillade mig at gjøre opmærksom paa, at derved vilde Provsteretterens Virksomhed kunne komme til at angaa Tilbagevisningen og ikke selve Andragendet. Tilbagevisningen af Tretteskiftelsen kan være fset paa en saadan Maade, at den maatte særlig kunde fremfalde Provsterettens Dom, uden at selve Andragendet behøver at blive Gjenstand derfor. Jeg tror altsaa, at det, som her tales om, nemlig, hvorvidt de Vedkommende have havt Ret til at henvende sig med en saadan Adresse til Rigsdagen eller ikke, ikke behøver at finde sin Afgjørelse ved de Provsteretter, den ærede Minister har foranlediget. Ministeren vilde af Hensyn til disse Retter ikke her gaa ind paa sin formelle Berettigelse til det Skridt, han havde foretaget, men har antydede dog, at han søgte den deri, at Andragendet angik Præsternes Embedsforhold, thi hvad dette angik, maatte Præsterne ikke henvende sig til Rigsdagen; i saa Henseende skulde de gaa til deres Overordnede. Jeg er i den Henseende den ærede Minister taknemmelig for, at han saa udfølgelig oplyste, hvad det da var, de androge om; thi deraf vil Thinget kunne se, at det slet ikke angik deres Embedsforhold, men de kirkelige Forsatningsforhold, som isølge Grundloven høre ind under Rigsdagens lovgivende Virksomhed; de Ting, angaaende hvilke de henvende sig til Rigsdagen, er denne netop isølge Grundloven pligtig til at skulle befatte sig med, og at ville formene dem en saadan Henvendelse, uden at de gaa igjennem Provst og Biskop, er, forekommer det mig, ikke alene en aldeles ny Forbring, som ingen sinde har været kjendt før, men har ikke engang været kjendt i militære Forhold, thi vi have jo, efter hvad der er mig sagt, havt foreliggende for os Andragender angaaende Forsvarsagen, der have været underkretne af Officerer. Hos militære Embedsmænd maatte Sligt dog, isølge deres særlige Undtagelses-Stilling, endnu mer end hos geistlige foranledige en Tilrettevisning fra deres Foresattes Side. Blandt de reelle Grunde, som den ærede Minister dernæst gik over til, var da navnlig ogsaa den, at det var indgivet uden den tilstrækkelige Overveielse, uden at have været forhandlet i mere end et Par Timer, og hvorom Vedkommende ikke engang vare enige, ja som det kun var et Mindretal af dem, der androg om. Jeg forstaar ikke, hvorledes den ærede Minister

kan have læst Beretningen og saa sige, at det kun var overveiet i et Par Timer, thi Forhandlingerne strakte sig over tre Dage og angik netop de vigtigste og mest omstridte af disse Punkter. Men den ærede Minister synes i det Hele at betragte disse Punkter som aldeles nye Forslag, aldeles nye Begjæringer, der først nu komme frem, uagtet det jo er gamle Spørgsmaal, som have været overveiede i vort Land idetmindste i et halvt Hundrede Aar, som have været drøftede i Præsen, i Forsamlinger rundt omkring, ja paa Rigsdagen baade i dette og det andet Thing; det er altsaa ingenlunde saadaane nye, ubesjendte Ting, som den ærede Minister vilde gjøre dem til, saa han kunde bebreide Andragerne, at de ikke grundigen have overveiet dem. De Allerfeste havde vistnok grundig overveiet Sagen, længe inden de kom til Mødet. Den er jo reist af Folk, som forlængst ere gaaede i deres Grav; det har været høit ansete Geistlige i den danske Folkkirke, som have lært det Selsomme, som Adressen handler om, og som Ministeren mener vil føre til Folkekirkens Opløsning og andre forførdelige Ting. Hvorfor ere da ikke disse Mænd blevne irettesatte, fremsfor Alle afdøde Biskop Grundtvig, men ogsaa de mange af hans Disciple, der have henvendt sig til Stænderne og Rigsdagen for at faae hans Tanker gennemførte? Allerede i den anden Stændersforsamling, i 1838, vil Ministeren finde disse Tanker om Præsteløstets Omdannelse udtalte med stor Skarphed og Klarhed af afdøde Doktor Lindberg. Ogsaa her paa Rigsdagen er det gjentagne Gange kommet frem. Saaledes har f. Ex. Pastor Højs i Februar 1864 i det andet Thing reist Spørgsmaalet netop om Præsteeden, og der udtalte en saa høifirkelig Mand som afdøde Sistsprovst Nielsen, at det vel var en Sag, som ikke hørte under Rigsdagen i den Skikkelse, hvori den dengang var indbragt, men som kunde komme til at behandles der, naar Ministeren forelagde et Lovforslag derom, hvad han ansaa for nødvendigt, hvis Sagen skulde ændres. Selv Psalmesagen har ogsaa været gjort til Gjenstand for Forhandling her paa Rigsdagen, og det ved en Mand som nuværende Biskop Rierkegaard i den første Samling i 1850 i Landsthinget; den blev drøftet der i et Par Behandlinger, saa det gaar ikke an at paasta, at Rigsdagen ikke kan befatte sig dermed, og at Geistlige ikke maa bede Lovgivningsmagten paany at overveie den. Skulde vi optage en Forhandling om alle disse Punkter — og Ministeren synes jo at ønske at faae alle Sagerne afgjorte ved denne ene Forhandling — saa vilde det ganske vist ikke blot strække sig over et Par Timer, men over mange Dage, og endda være en ren Umulighed at gjenneigaa alle de Grunde, som kunde anføres for og imod, af hvilke